

Владимир Настић
ОВДЈЕ ЖИВЕ МРТВИ

Издавач

Матична библиотека Источно Сарајево

За издавача

Љиљана Кнежевић

Уредник

Милан Нинковић

Рецензенти

Недељко Бабић

Недељко Зеленовић

Лектура

Аутор

Штампа

ЕУРОПРИНТ

Источно Сарајево

Тираж

300

ISBN 978-99938-856-9-6

ВЛАДИМИР НАСТИЋ

ОВДЈЕ ЖИВЕ МРТВИ

Источно Сарајево, 2007.

Вољели отаџбину.
Бранећи је, умирали.
Били су бољи!

Т Р У Б Љ Е

МОЛИТВА

Подари Господе мир моме роду.
Много је бола и невоље било.
Помилуј, спаси, дај слободу
свијеће пламен и кандило.

Молимо те гријехе опрости.
Клечући љубимо твоје скута.
Залог су наше кости
расуте врлетима јединог нам пута.

Молимо се грешни, остављени,
уморни, занемоћали.
Стално смо у тузи и у туге сјени
а све што смо имали већ смо дали.

Спокој и мир ријечи су свете.
Нека је слободан мрав и ласта модра.
Притишћу нас, пријете,
а ми бдијемо покрај црна одра.

Посветили смо земљу, костима посијали.
Наше мајке крстове љубе.
Предака гробља опојали,
а ђавоља сврдла још нам груди зубе.

Услиши, Боже, наше молитве, помози.
Боримо се да не будемо слугом.
Хтјели бисмо живјети у слози
сунца сјају и свјетлости кругом.

Мир твој потребан је нама.
Љубав и парче неба.
Помилуј пресветим рукама,
дај нам спокој и комадић хљеба.

ХУМКА

Уморни су више нас не гоне.
Ове ноћи неће нико стићи.
Све је тихо ноћас земља тоне
ноћас ће нас опет заобићи.

Гласови се неки мукли чују.
Некад хумка прелијепо пјева.
Том се пјесмом понеки и трују
ноћас једно тијело сагоријева.

Сви су ноћас мирни и спокојни.
Сви су ноћас на бранику стали.
Ноћас фале само прекобројни,
ноћас нису никог прозивали.

МИТРОВДАН У НЕВЕСИЊУ 1992.

У сјенци покрај Благоја зауставио се часовник стари.
Почивају у миру дјеца моја. Невесиње крвари.

Надире душман све јаче - пријети кама.
Поново Србин брани вртаче - зинула јама.

Липу сасијече граната - липе цвјетају у јуну.
Дијете брани брата - није стасало за буну.

И старци се боре. Иду пречице да стигну прије.
Колибе горе. Сирене болно завијају. Киша лије.

Гори све. А град расте. Јунак до јунака - слободи кличу.
Јесен. Отишле ласте. Грбови ничу.

Над колијевком мајка бдије. Руке стеже.
Дјевојка у њедра бомбу крије. Опасач веже.

Дјечаци лопате држе. Преварени. Они би пушке.
У пољу коњић рже. Пожелио узде и руке мушке.

Девет бригада против једне српске кренуло испод брежја.
Крваве каме и руке мрске остадоше у камењару
Подвележја.

Олуја мину. Пропаде офанзива. Невесиње пркосно стоји.
Умјесто људи ја видим дива. Такви су синови моји.

Одбранили град и многи пали. Митровдан сви памте.
Умирили и знали: кад свијеће горе - срца пламте.

НА КУЋНОМ ПРАГУ

Врбове гране испред куће цвиле.
Убили мајку нарицаљку.
Ту су мушке руке биле
сада су се руке осушиле.

Убише га усред ноћи, усред мрака.
Убише га ту на прагу, разбојници.
Црна кућа. А крвава стопа свака,
одсјечено виси крило једној тици.

Убили су што су стигли, пса чувара.
Црну ноћцу проломили црни крици.
и колиба изгорјела, изба стара,
не чују се више јаук ни повици.

Виче сатрап из свег гласа.
Земља тутњи и то јаче.
Сва се сила окомила, нема спаса.
Пронађоше свету слику испод драча.

А лобања негдје паде. Стравична је.
Једна глава мртва гледа.
Испред трапа пас још лаје
неће рањен да се преда.

ЈАМА

Јама је дубока и мрачна.
Јама је влажна,
У јами кости и један прстен.
И дуванска кутија.
Јама је слободна.
И у јами се пјева.
Има разбијено огледало,
има ципела без ђонова,
има ланац и уже,
има цвијеће.
Јаме не ћуте.
Не нагињи се над јаму.
Ако си волио,
ако знаш шта је љубав,
ако брата - не копај.
Запјевај у слободи,
моли се за оне који су због
слободе у јами.
Закуни се да нећеш.

ОКО

Спава отворена ока.
Лежи на прућу, покрива се сламом.
Ослоњен на камен са бока
сања нож и маљ над јамом.

Спава а гледа око.
Мотри на стопу сваку,
ћути шума уморио се соко,
надвије се и нестане у зраку.

Лак ти санак ратниче био.
Отспавај и за оне који су пали.
Ове земље син, рода дио
један од многих које смо знали.

Снивај ливаду на коју си стао,
мелеме и ране љуте.
Отаџбини завјет дао.
Снивај путеве нетакнуте.

Спавај, бајта је твоја кућа.
Све пламти, дим се извија.
Слушам дах твојих уморних плућа,
шум травке што из земље клија.

ПУСТОШ

Падају ничице,
наузначке,
у потиљак,
звижди вјетар,
високо, горе испод самог сунца,
вије се орао,
све види:
бојно поље,
рану,
крв,
све на пораз и пад мирише.
Шта може орао на небу,
шта кобац стрвинар,
у дјетиње руке наде се улажу.

А пустош влада.

РАНА

Крв што се просу из ране
ороси лист траве.
Наткриле зелене гране
камен испод главе.

Припремљена бомба чека
на себе руку у невољи да дигне.
Да рану вида звијезда далека
док помоћ не стигне.

Тица цвркуће на грани
да бол ублажи.
Рањен се Србин брани,
тако се снажи.

Ништа! Тек га окрзнуло - вели.
Дохвати лист траве и завоја мало.
Оздравио. У ров жели.
До браће му је стало.

Опет у строј са својима.
Јаук нико није чуо.
Не плаши се барута и дима,
метак га само окрзнуо.

ГЛАС ЗЕМЉЕ

Глава му из гроба вири.
Леденице му из обрва - стријеле.
Доље су влага клице и црви.
Пропиштао глас из земље.
Један му дамар куца.
Ту клија.
Одатле рађа.
Лежи у миру
са рукама прекрштеним
на грудима.

ОПЕТ НОВИ СТИЖУ

Учини ми се свјетло зари собу.
Гране мисао као некад давно.
Осушио се цвијет на једноме гробу.
Пао за слободу као ратник - славно.

Задушнице. Сви до посљедњег клече.
Пламте свијеће крај дрвеног крста.
Земља се гиба, мртве хумке јече
куда год кренеш - три скупљена прста.

Тице цвркућу ко да сузе лију.
Измилио гуштер крај срушеног плота.
Срби се држе, јуначки се бију
одјекују пуцњи, ужас и голгота.

Сви се као по договору дижу.
Испод бусења дозивају се мртви.
Тамо иза угла опет нови стижу
свијеће горе, помен новој жртви.

Тако сваког јутра, сваког дана
мичу се мртви, стигли до ријеке.
Понеко стигне без муке и рана
нема више мјеста крај згуснуте смреке.

СЈЕТИ СЕ ЈОШ

Пролети парче лобање,
отскочи, смири се.
Све је црвено.
И трава
и лобања
и камен.
Цвијет му на челу.
Једно му дугме виси.
Мјесец над торином,
грије сива мјесечина.
У изби се порађа.
За отаџбину,
за слободу.
Један стално отвара
и затвара уста.
Држи заставу.
Више ничега не могу да се сјетим.

КОРАЧАЈ

Уморне посрћу гране.
Додирну ли те
повриједиће педесет рана.
Педесет рођендана
лишће ће прекрити.

Корачај.
Стопе утискуј.
У крпе,
у меко гнијездо савиј.

Лези у лишће увело
нека се старе и нове патње
измире.

КАНДИЛА

Угашена кандила,
мирише тамјан.
Овдје је умро отац.
Одавде се гледа у исток,
у сунце лажљиво.
Испод савијених врба
на кољенима смо пузали.
Ћуте уски прозори,
изговарамо неразумне молитве,
руке нам ледене,
коло од ува до ува,
збијамо се у мрачној изби
сакупљамо се
испод погашених кандила.

РАЊЕНИК

Отворише се врата показаше се лица
једноме од њих помућена срећа.
Гледам. Видим руке видим и колица
нигдје ногу видим само плећа.

Помаже Бог нечујно се здраве
остале ноге на брду Осаници.
Остале незацијељене главе
остале руке тици грабљивици.

Сад иште лежај ослонац под главу
отаџбини дао обје ноге.
За јастук има тврд камен и траву
у име братства љубави и слоге.

Јунак каквих много има
борио се храбро јуришао.
Корачао смјело нашим врлетима
праћен облацима барута и дима.

Обећали му лежај нов
са захвалношћу ће узвратити.
Добиће и маховином обрастао кров
„све ће то народ позлатити“.

ТРУБЉЕ

На нејака плећа невиђен терет пао
полудјели свијет стишће са свих страна.
Овај Божији народ своју дјецу дао
ова су чељад свједок страшних дана.

Бране земљу своју да потомци живе
предају тијела небу што их мами.
Њиховој снази и травке се диве
што остају вјечно немирни и сами.

Тако се чува груди тако пада
врисак и гњев никог нису такли.
Пјева ова чељад кад гине и страда
плете вијенац од студи и пакла.

Отац каже брже расти сине
душман је на прагу опустјеће врти.
Умјесто травки изникнуле мине
мутан поглед прати сјенке црне смрти.

Букнуће једном мрки глог и њива
звизезде се камене у сјају.
Попут горостаса невидљива дива
одјекује трубље у оближњем гају.

КОБ

Све се утишало ни шума ни звука
потмуло стење земља отежала.
Ни пјесме ни бола ни јаука
све је непокретно васељена стала.

Самртно прољеће у дубини стење
преда мном се кези напукла лобања.
Вјeverица витка уз борић се пење
Тражи себи легло у дубини грања.

Стало и сунце не миче се, мукло
поломљене зраке свјетлости се нижу.
Све што је било одавно је пукло
свакога часа нове коби стижу.

БЕЗНАЂЕ

Занемоћали све је мање наде
утихнуле тице притисли облаци.
Стално руше а ново не граде
свиће црна поноћ и невоље знаци.

Свуда је трулеж ко ће наћи спаса
у сивоме блату и каљузи смрада.
Остајемо сами без стаса и гласа
ломи се живот свуда пустош влада.

У љутој цичи завијају вуци
падају дебла отежала стара.
Хладан синцир бола виси нам о руци
невидљива туга с ногу нас обара.

Гаси ли се српство док кандила горе
Испружених руку овај народ моли.
Помичу се мртви, шапућу и зборе
а распети живи живе живот голи.

Посљедњом снагом бране коријен рода
са свих страна недаћа нас стигла.
Тамо гдје је човјек ту је и слобода
пасти на бранику ваљда има смисла.

ТИ ЗНАШ

Имао си шест година,
ништа ниси имао.
Гледао си голубицу
мајчин сине
гледао пса што му омчу набацују,
гледао црну марицу
како се стрмином отискује.
Упамтио си људе нељуде
и пса
и голубицу,
ти знаш,
а имао си само шест година
и више ништа ниси имао.

ЗГАРИШТЕ

Угасла ватра црни се праг дома
испуцао камен, мурва гори.
Пао кров, трагови лома,
ћути Србин, ништа не говори.

Изгорјела крава, жртва света
није могла да се спаси.
Не чује се глас дјетета
што одувијек свијет краси.

Србин се брани од Косова.
Стално невоље и побједи славне.
Све нас је мање, свака жртва нова
улог је за данас и за дане давне.

Због авети над колибом и тором,
над дјететом и човјеком,
пред овом ноћи и тужним збором
завјетујемо се покољењу неком.

Аветињски стрехе још vise.
Изгорјело гнијездо ласте испод крова.
У неко доба учини се
кућа окађена, окречена, нова.

Србин зна, памти.
Спасава дјецу, младе птиће.
И када му кућа пламти
помиње Косово и Обилиће.

ПРЕД ЦРКВОМ У ТРНОВУ

Трново од Трња чемера и бола
мутно те небо наткрилило.
Запаљена црква, порушена школа
нигдје живе душе, нигдје није било.

Љубим камен пао испуцао.
Рафал свијеће погасио.
У довратнику метак стао,
у олтару метак се заглавио.

Преломљен крст изнад звоника виси.
Једно дрво на гроб наслоњено.
Разбацане књиге, изгорјели списи,
умакао крвник некажњено.

Покушавам да чујем занијемјеле звуке
са преломљеног звоника.
На порталу отиснуте руке -
крвави трагови безбожника.

ПРОЉЕЋЕ

Опет мећава опет прољеће касни
нарцис савио врат од тежине пада.
Све је нијемо, само мртви гласни
Држе равнотежу посрнулог града.

Увукле се тице стеже цича гадно
оловно небо пахуљице сије.
И промрзлим псима постало је хладно
пребиру трулеж црна ноћ их пије.

До појаса снијег нападао
прекрио поља нигдје никог нема.
Невоље и патње Бог нам драги дао
узима нам дјецу рукама објема.

Цвиле тротоари и улице уске
циличу врапци на голим гранама.
Доље у каналу млатарају гуске
довикују се са црним вранама.

Прољеће касни снијег неће стати
опустјело поље све је покривено.
Мећава нас стално притишће и прати
болно бијело сузом натопљено.

ПРЕЦИ

Овдје су рођени моји преци
сијали зуб и јахали коње.
Падале главе фијукали меци
палили ватре у колибе доње.

Вечером играле звијезде сјајне
купљено зрно румено и једро.
Овдје су мајке шапутале тајне
уснулом чеду повијале бедро.

Крик сове будио их често
Њежне травке миловала роса.
Од црна брашна мијесили тијесто
о студен камен запињала коса.

Сањам Невесиње и гатачко Клиње
изломљене сабље у вама се крију.
Опет шапћу тугу, прекрило их иње
у освету зоре изнова се бију.

Нећу отићи ма гдје хтио стићи
све што имам у вама је расло.
Умјесто крова споменик ћу дићи
стихом и оком што још није згасло.

П Р Е Д Б О Г О М

ЈЕДНИ НА ДРУГЕ КИДИСАЛИ

Смрт су рођењем понијели.
Поклаше се.

Исукаше ножеве оштре,
сјекире зубате повадише.

Притајени и мрачни
једни на друге кидисали.

Паде крв.
Њихове сјекире
никада неће зарђати.

ВЕЧЕРОМ ЈУТРОМ И У ПОДНЕ

Господе, заустави рат.
Благослови Србина нека дише.
Оцу убише сина, јуче погину брат,
били само Срби и ништа више.

Одавно јецамо, чујеш ли звона.
Вијековима плачу срца наша.
Не чују нас ни браћа са Дона
нити нас дотиче рука ваша.

Ономад умрла жена, убили јој сина.
На гробљу мјеста више нема.
Арсенију руку однијела мина
а поново се у битку спрема.

Погнуте мајке над хумком цвиле.
Свијеће се одавно не гасе.
Црне мараме кровове наткрилиле,
има ли иког да нас спасе.

Молим ти се Господе сто пута.
Услиши наш глас, спаси.
Љубићу одежду испод скута
и тихо, тихо заплакати.

Вечером и јутром нека ти слава буде.
Ми бранимо земљу, љути камен.
Помилуј ове људе,
подај им свјетлости пламен.

ПРЕД БОГОМ

Изнад мртваг града црква запаљена.
Пало звоно, попадали људи.
Гранатом кандила оборена,
свештенику, патнику развијела груди.

Још крст само накривљен стоји.
Не да се, није пао.
Ту су се молили преци моји.
Ту сам палио свијећу и први новчић дао.

Нема исповједонице, изгорјеле тајне.
Остала молитва пред Богом.
Невоље су нам бескрајне.
Крстићемо се опет макар и под глогом.

Крстити кажем, као наши преци.
Као хајдуци и комити.
И под глогом су свеци.
Они ће увијек са нама бити.

Склапам руке молим се Богу.
Разбацани крстови леже.
Србин чува светиње и слогу
и кад га челични обруч веже.

Освјештаћемо темеље порушеног храма.
Позлатити олтар и крст усправити.
Подићи ћемо и стубове срама
издајнике не смијемо крити.

РАТНИК ГРЛИ СТАБЛО

Руке око стабла савијене.
Ратник грли стабло
и пјева.
Чува очињи вид,
двје су лобање прсле,
људи, ко пуца,
дјеца ће назепсти,
ово је моја земља,
бригада стој,
ја сам командант.

Ратник грли стабло,
нишани,
падају тице,
људи пужу испод стабала,
зову,
одазива се вук.

Горе пламене крпе
у младим гранама.

КЛИЦЕ

Има нас гдје год крочиш.
Гдје год се окренеш.
У сувом лишћу.
Испод бусења,
испод преораних бразда.
Дозивамо се промуклим гласовима
везани коњима за репове.
Има нас на пријевојима,
сметовима,
лежимо наузначке,
како нас не би било,
био би то град,
гробље огромно.
Да није клица и шумова,
да није сунца
и препланулих вртлара
нигдје нас не би било.
Сунчамо се
испод модрога слободног неба.
Све нам расте.

СУМРАК

Овдје све тоне умире и пада.
Гареж и смеће царују у тмини.
Свеколико српство у тој клими страда,
падају и стабла, залог отаџбини.

Пред пустим прагом умиљат пас цвили.
Пребили му ноге у вреви и буци.
Усијано гвожђе гдје су врти били,
Тежак синџир виси човјеку о руци.

Опustoшено поље давно посустало.
Лелек допире из оближњих кућа.
Све је овдје мртво, све живо је стало,
дах залеђен магли из надутих плућа.

Упаљена главња раздора још тиња.
Лажна слава Србину пријети.
Испод густе магле и хладнога иња
Може црна коб и смрт донијети.

Избјегнимо зла и непотребне свађе.
Сачувајмо понос и предака славу.
Нека се увијек мрва правде нађе,
правда и слога спасиће нам главу.

Оплакали смо мртве и сваки камен.
Пресушила суза што око влажи.
Угасио се свијеће пламен,
сумрак у нама стално очај тражи.

ЗВИЈЕЗДЕ

Фијуче вјетар преко пустог поља.
Ратник у бајти далеко од ватре
гледа право у смрт иза црна коља
прикривен душман хоће да га сатре.

Пред њим гомила жељеза сива.
Окренуто у човјеку све што се миче.
Вија се тица поврх смеђих њива
умрло све је, гавран смрти кличе.

О, звијезде топле, малене звијезде
вратите мир и спокој живота.
Бескрајним небом црне траке језде
посрћем, падам крај натрулог плота.

Преклана ријеч безумље трабуња
пресушио поток усахнуло врело.
Ватром спржен човјек аветињски
изгорјеле куће, опустјело село.

Вргаче крвљу натопљене.
Вучем се негдје без друга и пратње.
За мнош пужу једва видне сјене
трагови бола надања и патње.

БОРИК

Насеље сунцем обасјано
сиви димњаци рушевине красе.
То што рука створи, што је Богом дано
Мржња нагло сасу ужас отвара се.

Посивјело жбуње у зеленој трави.
Заборављени пас привезан на ланцу.
Усијано гвожђе остало у глави
мукли пуцњи чују се у кланцу.

Све к'о на длану, мрак пада
гргољи поток сребрнаст, мио.
Преко бистре воде пребачена клада
трагови стопа гдје је човјек био.

Поцрнио борик порушене стрехе
једно мртво кљусе крај јасала лежи.
Иако рањен гаров стално лаје
отима се и на мјесец режи.

Спава заселак у тузи дријема.
Двије вране на стијени чуче.
Олуја тек прошла а нова се спрема
сумрак се у душе потајно увуче.

ПАДА ХЛАДНО ВЕЧЕ

Плашим се изговорене ријечи сваке,
прејаког додира и стиска.
У врелом дану изломљене траке
повијају се у изобиљу вриска.

Отђутим дан, вријеме своје.
Свима нам је у срцу и руци.
Часовник куца а казальке стоје
закован ум у болу и муци.

Повријеђен Србин у тузи се кали.
Посрће пада на домаку славе.
Да смо били моћни, да смо више знали
спасили би можда сад већ мртве главе.

Пада хладно вече по сивоме крову.
Лутамо ошамућени од барута и дима.
Залуд нас траже, узалуд нас зову
остајемо ниједи дужни вијековима.

И пјесма пада неповратно гине.
Све се живо губи у стрепњи и страху.
Падамо у земљу њене величине
сричемо наизуст у посљедњем даху.

ГРОБ

За правду,
за хљеб,
за очињи вид дјетета.

Сплела се власуља око кичме,
око ребара,
струји сок,
отима се човјек,
копрца,
милује га коприва
у напуштеним зидинама.

И трава прекрива гроб.

МРВИЦЕ

Знаш шта ти је чинити у овом часу
Окружена безнађем душа болом грца.
Боре око чела у дрхтавом гласу
чежња гони тугу у предно срца.

Гомила се мука и у теби роде
сагоријевамо као сува трска.
Наше модре ноге црно трње боде
одвратна завист и подвала мрска.

Овдје су коријени и топола вита
овдје гробови невиних младића.
Наручја сувог грања бременита
колијевке празне без цвркута тића.

Мелем постаде патња сваког дана
потамњело небо облак сиви пао.
Невоља и чемер постадоше храна
Бог нас заобишао, Бог нам патњу дао.

ОДЛАЗАК

Бескрајна бјелина густу шуму скрива
трагови промрзлих звијери поравнати.
Тамо крај потока гори колиба сива
поцрнио камен пламен неће стати.

Сањаш прољеће а срце се леди
матица ријеке приклања се жртви.
Дрхте хладне звијезде падање слиједи
падају живи и пристижу мртви.

Узалуд страдања и наде
снијег окитио испупало воће.
Теби се молим изгубљени граде,
теби ове строфе туге и самоће.

Не клија, не ниче ништа не расте
магла се у душу усадила.
Хоће ли се икад повратити ласте
драга створења гдје су некад била.

Одлазим и ја повратка ми нема
немилосрдни рат убија све живо.
Рањена тица под стрехом дријема
све је замагљено ужасно и сиво.

ЗБОГОМ ЈОВАНЕ

Миљевићи. Гробље. Капела - одар.
Упокојен брат и друг.
Паде звијезда с неба.
Прерано затвори круг.

Тужна родбина бдије.
Црни се полукруг.
Све је сиво.
Одлази брат и друг.

Јово је имао два срца.
Волио људе изнад свега.
Узалуд сузе,
небо га узе
у наручје Свевишњега.

Мук. Јецају звона.
Земља опомиње и мами.
Збогом Јоване брате.
До јуче с тобом
а данас сами.

Твој благи лик у мени живи.
Твоје ме сјене прате.
Опрости што још живим
овај живот сиви
Јоване брате.

НИСУ УБИЛИ ПЈЕСМУ

ПОМОЋ

Гомила понижених људи
тиска се испред Црвеног крста.
Кесу професор држи наспрам груди
последњи подигао три прста.

Смркнути дебелко брашно сипа,
Жмирка очима, ставља мање.
Сипа и прашак против грипа
да не бисмо пали у очајање.

Узнемириле се жене, псују.
Вријеђају једна другу.
И оне хоће да се чују
псујући лакше подносе тугу.

Ако си изгубио сина, добијеш више.
Накнада за живот цио.
Спотакла се старица, једва дише,
народ је нехотице пригњечено.

Устукни - не важи твој број.
Изиђи! Чека те строј.
Доста приче.

Истресе дебелко врећу по невољницима.
Црне душе да избијеле.
А онда окрену леђа свима
што брашном ране цијеле.

КАКО ЋЕШ

Нема никаквог разлога да одеш.

Све је затрго.

Лист више није зелен.

Нема ни оног пса.

Ни преврнутог корита.

Вјетрови све разлијели

и порушили.

Све је натруњено и напукло.

Шкрипи стара капија

у хладним далеким срцима.

ПОЕТА

Несигурна рука, дрхте прсти.
Шта може пјесник усамљени...
да пише о смрти љубави и жени
да преклиње дише моли се и крсти.

Како да се моли за невино пале.
Како да изговори ријечи утјехе.
И јутрос су многе мајке закукале
у суморном дану испод црне стрехе.

Шта може да смисли осим врела хица,
да се брани пером мјесто љута мача.
Или да мртав са вама корача,
одсутан, занесен ко тетријеб тица.

Треба ли његова крв, ту је.
Уморно тијело и сувишан стих.
Прићи ће, усамљен и тих,
скрхан од бола да сам себе чује.

О суву грану може везат руку.
У пакао да уђе може стићи.
Нико се неће сјетити и прићи,
нико ублажити његову бол и муку.

КОЛИЈЕВКА

О грани објешена, нагорјела, згасла
да не би змија у њу упузала.
Ноћ. И посљедња звијезда пала
да не би треперила и у сјају расла.

Гареж обавио зидове голе.
Унакажена зова прозоре окитила.
Ту је често мајка чеду пјевушила,
сад горки трагови и сјећања боле.

Куд год да кренеш наиђеш на смрт.
Гдје год погледаш ровови и мине.
Магле се поља страшне отаџбине,
Изгажена земља и разрован врт.

Љуља се празна изнад пуста прага.
Узглавље меко свуда попадало.
Овдје није око заплакало,
не остаде ништа осим смрти трага.

Нише се на сунцу изврнута, празна
колијевка непознатог чеда.
Одвратна смрт у очи ме гледа,
хоће ли их Боже икад стићи казна!

ПОВРАТАК

Твоје је небо и тор.
Твој пас везан за придругу.
Твој мркли мрак.
Ако се дочепају мотки
неће ваљати.
Хоће напријед макар то било
и у смрт.
Нема Бога који ће их на том путу
спријечити.
Ту су нищали
и узвикивали слободу.
Ту лишће шуштало.
Јесен, има јесен.
И жир.

Ако се не врате
плод неће дозрети.

И никада жир неће замирисати.

КОСОВСКА ВЕЧЕРА
(Милићу од Мачве)

Прионуло око за боју слике.
Милош за софром лица чиста.
Видовдан - слуша крике
низ бедро му мач блиста.

Вук гледа околo - увијек Вук!
Сутра ће издати - Милош слути.
Вечера кобна - мук.
Лазар подиже чашу. Ћути.

А тамо доље ратник клечи.
С кољена бије сабља свјетлуца.
Пресамићен Мурат јечи
пропаде царство у грчу муца.

Јецају звона у Паризу.
Србин Европу брани.
Падају српске и турске главе,
гавран се смрћу храни.

Остаде Косово да крвари.
По њему чудне птице кљују.
Изнова завјети стари,
Изнова звона одјекују.

НИСУ УБИЛИ ПЈЕСМУ

Опустјела долина, град пао.
Србин напустио огњишта стара.
Преломљен платан, живот стао.
”Разваљене капије нико не отвара.”

Патња је овдје стални гост.
Некад у изобиљу сунце сијало.
Пао и стари мост.
Све што је било, попадало.

Срушили споменик - бронзу чисту,
пјеснику који је пјевао граду.
О суво дрво објесили бисту
сада кости траже и кандила краду.

Мртав Алекса ослушкује мене.
Чује и зубор ”Неретве робиње”.
Вољене стопе његове отаџбине
прекрива гараж и студено иње.

Ја видим разбијено Алексино чело.
Видим и благи осмијех лица.
Видим скрнавe мртво тијело
и невину свјетлост залуталог свица.

КАО НЕКАД
(В е с н и)

Памтиш све муке што их живот сазда
бранила се шутњом сапутница била
уздахе болне прикривала вазда
бранила се трпњом и болове крила.

Прође младост у сазвијежђу оста
испод тужне врбе стајали смо сами
ту је била чежња невина и проста
издаде нас живот у патње помами.

Видим ти руке што полако вену
очи ми се муте од безбројних зала.
Поново видим ону исту жену
прећуткујем је уз нијемо хвала.

Ни Бог више није на нашој страни
остајемо ниједи посустали.
Одсјај младости још нас само храни
и отужни кестен гдје смо давно стали.

А руке вреле још је сјета иста
никад више среће, никад поуздања.
Срца су нам само као некад чиста
скривена у лишћу осушена грања.

ВРБЕ

Ја јесам онај што усправан пати
ја јесам трње дланови што сврбе.
Једном ће ипак патња морат' стати
нису људске главе крај потока врбе.

И кад виси човјек сунцу кличе
његова сјенка дужа је од дана.
Свету правду и у смрти сроче
у име живота и големих рана.

Ко врбе, саме израсле
да учине хлад и одморе душе.
Наше су очи на врбама гасле
сад нијемо тихо у нама пјевуше.

О, дрво златно љубим росно лишће
Пружи ми мир испод свога стабла.
Благослови тијело што га омча стишће
ослободи руке душманскога кабла.

И мртав Србин потегнуће мача
на силу немани што је кидисала.
Због трајних рана и нечујна плача
залеђена суза на по пута стала.

Ненадан осмијех рану излијечи
Ублажава тугу када бол погађа.
Тихе су и благе све просте ријечи
на заласку смрти нов се живот рађа.

ГРОБЉЕ

Овдје живе мртви и све их је више
прекриле их хумке и ливаде росне.
Одасвуд језде као црне кише
окитили камен и њиве нам посне.

Уморна браћа шапћу живот згасли
цијела младост заувјек оде.
Живјели, као цвијет расли
усахли зденци к'о капљице воде.

Звижди вјетар стрмим урвинама
потмула јака низ гору се ваља.
Походе нас често они су са нама
што је бура ближе смрт је можда даља.

Топимо нову од угаслих свијећа
свака стопа споменик је свети.
Помињемо их а рана све већа
небо нас мами све ће нас узети.

Шта може перо и оловка црна
шта мутно око у муци и тами.
Попут суве драче и убога трна
трајемо гордо остављени - сами.

ТРИ НИЈЕМЕ РУПЕ

Откотрљала се глава,
јауче лобања
у шупљем шљему.
Звижди вјетар кроз очне дупље,
кроз вид,
завија кроз родна поља,
три рупе у лобањи.
Глисте се увукле.
Мека слуз сиву лобању балави.

Клизи вјетар,
плеше,
нико вјетар не може ухватити.

Шљем се зауставио.
По напуклој лобањи
мрави мирно шетају.

КРУГ

Пијетли ме опет као некад буде
испратих један, други рат ме прати.
Изнава видим оне исте људе
звијери видим опет желе клати.

Отац носи фењер до школе сат хода
да нас не би растргли вуци.
Ужасу и паклу шта још да се дода
залуд држи фењер упаљен у руци.

Отишао, умакао злима
био ратник четрдесет прве.
Умакао страшним вјешалима
сада потомци исте ланце мрве.

Два рата у бунилу клету,
а још гори фењер и још вуци вију.
Гвоздене омче још око нас плету
подвале нове у њима се крију.

Круг се затвара понеко се каје
разбраћа држе исукану каму.
Овај страшни јаук непрекидно траје
ми још нисмо стигли освјештати јаму.

ПУТ

Узалуд заоравају гробове,
народ иде напријед.
То није пад.
Ни лом.
То је само гром,
град,
прасак,
огањ,
неисцијељена рана.
Не дирајте, свјежа је.

У грдило се може преточити.

ВРЕТЕНО

О, небо, прими нас у крило
нејаки сами не налазимо спаса.
Обуздај зло што нас је задесило
у мутној бури свемоћних таласа.

Све је утихло лишће с грана пало
гушимо се у освиту зоре.
Потамњело сунце што нас је гријало
сад из мртвих руку вјечне бакље горе.

Можеш ли у тузи препознати сузе
крваво вретено што се стално врти.
Стоглава аждаја нашу дјецу узе
у окриље патњи и видокруг смрти.

Узалуд пјесма о љубави и води
узалуд храбро подносимо жртве.
Залуд завјети сунцу и слободи
узалуд призивамо и бројимо мртве.

ДЈЕЧАЦИ КРУПНИХ ОЧИЈУ

Прољетос,
када су се тице враћале,
помислих све се враћа:
године нису прошле,
ништа,
жита се њишу,
помислих топот,
враћају се након побједе.

Дјечаци крупних очију крче пут.
Помислих све се враћа.

А пусто јауче поље.

ЈАТА

У хладан јесењи дан
уморна јата прелијећу небеса.
Хоће ли се тим истим зраком
изнад ниских вода
и високих планина
вратити у стара гнијезда.
Хоће ли савити тиће,
бити зрак и сунце,
опет мирис процвале дуње,
опет радост...
и пад.

Кад у хладни јесењи дан
тице прелијећу небеса,
суза кане...

А сјај звијезда се роји у напуштеном
завичају.

ЈУТРО

Јутрос ме пробудила киша
слијева се низ олук монотано.
Све се затим умири и утиша
са оближње цркве огласи се звоно,

У малом врту њише се цвијет крина.
Гарави кос испод стрехе пролијеће.
Устремио се кобац са висина
на разваљен праг уморан слијеће.

Дрина се ваља од брда до брда.
Грли је Ђехотина плава.
Модри се Маглић и литица тврда
немирна срна крај извора спава.

Све је одвећ лијепо, Богом дано.
Живот је овдје више од живота.
Пробудиш ли се рано
запљуснуће те свјетлости љепота.

Ништа се узет ни додат не може.
Грану брезе краси птице крило.
О, Боже, Боже
све си подарио а ничег није било.

Срце пјева љепоти новог дана.
Несрећан тужан и без гласа.
Кези се смрт из мемљивог стана.
Живот гадан и нема нам спаса.

Фијукну метак, зацвркута птица,
дијете паде на балкону.
У ниском лету лети препелица,
изви се и скамени на глувоме звону.

ЗВОНА

Мук умјесто звука у дубину тоне
Блажен вјетар гали посрнуле душе.
Не мирује клатно стално неком звоне
у освету дана звијезде се руше.

Ресе љесковине додирују раме
ускоро ће дан и излазак сунца.
Умакао хладном бриду оштре каме
омамљен и сакат покрај дебла бунца.

Пржи жељезо усијано врело
невину чељад као жита снопља.
Румени се воће отежало зрело
нетакнуто стријели отровнога копља.

Све полудјело. Човјек звијер љута
гдје год да кренеш крв прокапа нова.
Завијане стазе, нигдје, нигдје пута
тек у мркој ноћи огласи се сова.

Још се онај вуче испод суве гране
румен колут сунца нагео да зађе.
Да лишће храни и цијели ране,
да се зрно спаса у невољи нађе.

МИЛЕШЕВА

Обиђох свијет и не видјех ништа
од бескрајне бјелине обневидио.
Много рана и љутих ратишта
видјех а нисам желио ни хтио.

Видјех Белог анђела у Милешеви
сводове модре и звијезде плаве.
И апостола што коров плијеву
да би у миру сјале свете главе.

Љубим праг велике светиње наше
и блиједи иконе расуте по зиду.
Причешћен и ведар љубио сам чаше
блиставе кристале у очињем виду.

Краљевска круна на олтару стоји
чувају је свеци да би вјечно сјала.
Клечао сам крај ње као моји преци
анђеоска ме свјетлост обасјала.

Постаје блажен ко те једном види
и стане нијем под анђеоско крило.
С мачем за крст не оклијевај - иди
да није крста не би ни нас било.

ПОСЉЕДЊИ ЗБОР

Да свако понесе грумен земље,
да праг пољуби,
да се воде напије и коња оседла.
За далек пут, за бијег.
То коњи од стида неће поднијети.
Они би лом.
Они би да леже на мртвом пољу.
Да соко цвили и бој траје.

Одлазе.
Свако у руци носи грумен земље.

ЖИВОТ ТРАЈЕ

Предајемо га земљи.
Опраштамо се.
Сјеверац нам милује усне.
Дајемо га земљи и сунцу.
Ниједи се враћамо.
Истим путем
на исто мјесто
одакле смо кренули.
Да нас пијетлови
изнова буде.

ОНИ НОСЕ

Глуво је уво за бол,
за туђу рану,
за додир,
за све што се догађа.
Мук везе зелену паучину.
Они носе лонце и поклопце.
У њедрима скривају дозрелу јабуку,
надом груди грију.

Хоће ли се икад скрасити.
Заборавити на охлађени сач,
на жрвањ,
свакоме је омогућено да умре.

Ако изору гроб,
топла магла у танким праменовима
пут неба ће извити.

ЗЕМЉА

Заборављена пјесма.
Осмјех угаснуо.
Некуд пољем народ иде.
Нико се не стиди што је жив.
Нека ниједан брат не падне
ако је брат.
Да мотика не зарђа.
Коме звоне!
Вратите род са утрина
Блаженом гумну.

Не укидајте земљу.

ОНИ КЛИЧУ

Мук у сувим грлима.
То патња душу лијечи.
Гробови шуте.
Нико као мој народ нема
тако велику гробницу.
Нариче и пјева над њом.
Учи јаме напамет.
Пјева и плаче.
Кличе братству,
а никог у бол да завири.

Мисле срећан
као што и јесте.

Кад све мине
и бол дође на своје,
они кличу.

И посљедња се свјетиљка гаси.

НИШТА НЕЋЕ ОСТАТИ

Падам.
Као осушен лист.
Пада све што је мртво.

Страх ме.

Никада вјешала нису личила
на љуљачку.
Млад вјетар пред њима узмиче.

Помиче се укочена рука.
Добро је што се помиче.
Вртоглавица попушта.
Да нико не падне.
Да се не заљуља.
Да не посрне...

Ако изгубим земљу...
ако је изгубим,
све сам изгубио.
Колијевке ће остати празне.
Ништа неће остати.

ШТА СРБИН КУПУЈЕ У РАТУ

Најприје купи хљеб и со.
Не воли да ратује гладан.
Хранитељ му је во
благословен и радан.

Овце брижљиво чува.
Козе брсте цвијеће градско.
У граду препуном мува
куца срце јуначко.

Купује плоску и ракију љуту.
Шајкаче тражи појефтино.
Стално у покрету, на путу,
купује кисели купус и вино.

Купује опанке, опутаре,
вериге, лонац да млијеко вари,
седла и самаре,
катанац купује стари.

Све то купи и ратује.
За кућу не брине више.
Одлази, нико га не чује.
Прате га јесење кише.

Пољуби дјечака у чело
да га срећа прати.
Одлази, оставља село,
Живот ће за село дати.

ШТА СРБИН ПОКЛАЊА У РАТУ

Србин не поклања ништа у рату.
Само скупља и сабира.
Лулу дувана понуди брату
да му у остало не дира.

Драгоцјен му и ексер у зиду.
Треба му све и свашта.
Невоље планете има у виду.
Бујна је његова машта.

Од трња и камења прави барикаду.
Крупна је то ствар.
Док рат траје не брије браду.
Брада је од Бога дар.

Најтеже му је кад мора дати.
Све је потребно, рат је.
Оскудица га прати.
Ко коме нешто даје!

Ништа не поклања,
осим погорјелцу парче хљеба.
О богатству сања.
Сакупља што му треба и не треба.

ШТА СРБИН ПРОДАЈЕ У РАТУ

Продаје алат и ћилиме старе.
Репу и нове оклопе.
Јефтино даје сулунаре
да дими из сваке стопе.

Продаје ћускије двије и мацолу.
Узду, коња и седло ново.
Креду продаје за школу,
за невољу барут и олово.

Продаје гаће, араре,
млијеко у праху.
Неподериве шпорете старе
што их је здипио у страху.

Продаје кошуљу и кокарду,
само једно крило орла фали,
добровољцу, иде у гарду
да бисмо напokon на ноге стали.

Тргује стално. Цијене све веће.
Стоји за тезгом крај смркнуће бабе.
Ако немаш пара, ако си те среће,
дођи, узми, добићеш и цабе.

ЈУТРО

Узалуд славимо јутро,
Они су заувјек остали на ратишту.
Они више никад неће побиједити.
Никада неће видјети мајку.
Ни помиловати дијете.
Ослободили град
А гробље расте.
Веће од града.
Колико само тих тужних градова
Срби имају?!
Свако је јутро наше.
Али ово јутро нисмо требали
славити.
Ми пораз прослављамо.

Јер, они су остали на бојишту.
Они више никада неће побиједити.

НОЋ

За бескрајном колоном ратника
вуче се голема колона несретника.
Мичу се упаљени фењери.
У наручјима мајки помичу се дјеца.
Мичу се и крстаче на леђима
почупане с гробова,
мичу се коњи и самари,
раге промрзле и изгладњеле,
иде се напријед у нову невољу,
зар је то напријед
кад у ковчегу испод мишке
носиш сина јединца
и још нерођено његово дијете,
кроз ноћ и беспуће,
маглу и мраз,
кроз уплакану отаџбину,
за бескрајном колоном ратника
вуче се колона,
полумртва чељад
што их Требевић
у своје ледено наручје прихвата...

Забита планина
нештедимице узима животе,
куће и покућство.

ХУМКА

Шути усамљена
прекривена травом.
Накривљена крстача
опомиње пролазнике.
Пао за отаџбину.
Пао док је уском стазом ходио.
Пресрели га хици.
Пао ту,
ту гдје је хумка,
ту гдје је изникао цвијет,
ту шути,
ту, гдје се виле ноћу окупљају
и звијезде отискују
у славу безименог ратника
и усамљене хумке.

МИНЕ

Ушутјеле се мине
у напуштеним пољима.
Посијане као озимо жито.
Пси пуштени,
камење свезано.
Гдје год крочиш,
гдје год кренеш
јекне невоља.
Цвили поље
несрећом посијано,
цвили сунчано сјеме,
умрла клица
ништа осим смрти не рађа.

Све је мање руку да плод
отровни уклоне.

Поље више није поље.
Поље је коб и беспуће.

ПРАГОВИ

Славимо слободу,
густу крошњу дрвета,
мир и жир и храст.
Дозивамо дјетињство
недозвано,
недоречено, сањамо крушку,
коцку шећера за Никољдан,
нове вунене чарапе и шал,
плаво промрзло небо,
очињи вид бескрајни,
слутимо чизму и каму,
лудакe како се окупљају
да нас поново даве,
да нам домове,
наше колибе крoвињаре попале,
наш чемер да још већим
чемером учине.
Лудаци се нашим животима
и нашем слободом опасно
поигравају.

Ми се на праговима сунчамо,
гледамо у сунце
и вјечно дозивамо слободу.

ТРАП

Слобода се у трап увукла.
Узалуд је молимо да изиђе,
она се не одазива.
А свако зна
да је трап влажан и мрачан.
Није мјесто слободи
да борави у трапу.
Из њега клијају невоље.
У трапу се крију дезертери
и издајници.
Пакосници, покајници и смртници.
Нико се није усрећио
што се сакрио у трап.
Трап има уши.
Све чује и види.

Заборављена у трапу
слобода никада неће запјевати.

У трапу борави невоља.
До трапа никада неће допријети
мирис тамјана.

УРВИНЕ

Нигдје им дна.
Многи су у урвинама
заувијек остали.
Насумице падали.
Болом и јауком се дозивали.
Урвина шути
прекривена трњем и камењем.
Нико не зове,
нити се ко одазива.
Над урвинама
ликују звијери,
надносе се,
пропињу и реже,
животиње!

Тако су људе
Унакажене
доље отискали.
Стрмоглав.
И без глава.
Кост до кости.
Лобања до лобање.

Нека је урвина проклета.
Нико не зове,
нити се ко одазива.

ЗГАРИШТЕ

Уцвиљени пси
обилазе згаришта.
Цвиле на опустјелим праговима,
Лавеж псећи умукао.
Једна кокош чучи на тараби.
Један пијетао кукуриче.
Једно јуне се замотало узицом.
Једно изгорјело.
Старац пресамићен преко самара.
И пси умакли.

Цијело село је већ
одавно умрло.

БАРЈАК

Наткрилио рамена
плећа увио,
виори црвена и плава боја,
инат, пркос,
мирис тамјана,
звона се дозивају
с брда на брдо,
испод плавих пространих небеса
корачамо,
ми смо већ на небу,
ми смо с Лазаром и Милошем,
молимо се испред цркве Грачанице,
и у цркви клечимо,
да нам Лазар и Милош кажу
како се испод заставе заклиње
и саплиће,
како се брани отаџбина
и славно за њу умире.

САДРЖАЈ

Т Р У Б Љ Е.....	7
МОЛИТВА	9
ХУМКА.....	11
МИТРОВДАН У НЕВЕСИЊУ 1992.....	12
НА КУЋНОМ ПРАГУ	13
ЈАМА	14
ОКО.....	15
ПУСТОШ.....	16
РАНА	17
ГЛАС ЗЕМЉЕ.....	18
ОПЕТ НОВИ СТИЖУ.....	19
СЈЕТИ СЕ ЈОШ.....	20
КОРАЧАЈ.....	21
КАНДИЛА	22
РАЊЕНИК	23
ТРУЉЕ	24
КОБ.....	25
БЕЗНАЂЕ	26
ТИ ЗНАШ.....	27
ЗГАРИШТЕ.....	28
ПРЕД ЦРКВОМ У ТРНОВУ.....	29
ПРОЉЕЂЕ	30
ПРЕЦИ.....	31
П Р Е Д Б О Г О М.....	33
ЈЕДНИ НА ДРУГЕ КИДИСАЛИ.....	35
ВЕЧЕРОМ ЈУТРОМ И У ПОДНЕ.....	36
ПРЕД БОГОМ.....	37
РАТНИК ГРЛИ СТАБЛО	38
КЛИЦЕ	39
СУМРАК	40
ЗВИЈЕЗДЕ.....	41
БОРИК.....	42
ПАДА ХЛАДНО ВЕЧЕ	43
ГРОБ	44
МРВИЦЕ	45
ОДЛАЗАК.....	46
ЗБОГОМ ЈОВАНЕ.....	47

НИСУ УБИЛИ ПЈЕСМУ	49
ПОМОЋ	51
КАКО ЂЕШ	52
ПОЕТА	53
КОЛИЈЕВКА	54
ПОВРАТАК	55
КОСОВСКА ВЕЧЕРА	56
НИСУ УБИЛИ ПЈЕСМУ	57
КАО НЕКАД	58
ВРБЕ	59
ГРОБЉЕ	60
ТРИ НИЈЕМЕ РУПЕ	61
КРУГ	62
ПУТ	63
ВРЕТЕНО	64
ДЈЕЧАЦИ КРУПНИХ ОЧИЈУ	65
ЈАТА	66
ЈУТРО	67
ЗВОНА	69
МИЛЕШЕВА	70
ПОСЉЕДЊИ ЗБОР	71
ЖИВОТ ТРАЈЕ	72
ОНИ НОСЕ	73
ЗЕМЉА	74
ОНИ КЛИЧУ	75
НИШТА НЕЋЕ ОСТАТИ	76
ШТА СРБИН КУПУЈЕ У РАТУ	77
ШТА СРБИН ПОКЛАЊА У РАТУ	78
ШТА СРБИН ПРОДАЈЕ У РАТУ	79
ЈУТРО	80
НОЋ	81
ХУМКА	82
МИНЕ	83
ПРАГОВИ	84
ТРАП	85
УРВИНЕ	86
ЗГАРИШТЕ	87
БАРЈАК	88